

С. Н. ВАДЗЮК, І. Б. ПАНЬКІВ, І. Я. ПАПІНКО (Тернопіль)

ПОШИРЕНІСТЬ ГАСТРОЕЗОФАГЕАЛЬНОЇ РЕФЛЮКСНОЇ ХВОРОБИ СЕРЕД СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПЕРШИХ КУРСІВ

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського»

Останнім часом збільшується частота проявів гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби (ГЕРХ) серед осіб молодого віку, особливо у студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах. Проведені дослідження з використанням анкети - опитувальника GERD Screener, адаптованого для України, показали, що симптоми, які можуть бути розцінені, як ранні прояви ГЕРХ відмічають 43,1 % респондентів. Одержані результати підтверджують дані європейських та вітчизняних вчених про високий ступінь поширеності захворювання ГЕРХ.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, анкетування респондентів, населення західного регіону.

Функціональні порушення шлунково-кишкового тракту заслуговують на особливу увагу, як найпоширеніші захворювання сьогодення. Серед них виділяють функціональні захворювання стравоходу (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба), функціональні розлади шлунка (функціональна диспепсія), кишечника (синдром подразненої кишки) та інші [2].

Варто відмітити, що на даний момент актуальною є проблема зростання частоти гастроентерологічної патології в осіб молодого віку. Запальні процеси шлунково-кишкового тракту в першу чергу впливають на якість життя, суттєво знижують трудову активність людей працездатного віку, що зрештою впливає на розвиток суспільства в цілому. Тому раннє виявлення та адекватні методи профілактики таких порушень є першочерговим завданням сучасної медицини.

Останнім часом із відомих функціональних порушень шлунково-кишкового тракту найбільшого поширення набувають функціональні розлади стравоходу, а саме гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба (ГЕРХ) з її основними симптомами та позастравохідними проявами [3]. За результатами численних досліджень зарубіжних вчених, які представлені в сучасній літературі, симптоми ГЕРХ спостерігаються у 20–40 % населення земної кулі [6]. Результати епідеміологічного дослідження ГЕРХ у різних країнах світу показали, що поширеність симптомів цього захворювання частіше спостерігається серед людей промислово розвинених районів західної частини світу і менше – в азійських та африканських народностей [5].

У нашій країні дослідженням епідеміології та раннього виявлення ГЕРХ займалися вчені Інсти-

титу терапії ім Л. Т. Малої НАМН України у Харкові і за даними Г. Д. Фадеєнко, різні симптоми ГЕРХ відмічали у 10,9–31,8 % респондентів [6].

Проведений аналіз доступної нам літератури показав, що подібних робіт, які стосувалися б ранньої діагностики та поширеності ГЕРХ серед молодого населення західного регіону України, не проводилося. Тому метою наших досліджень стало вивчення розповсюдження ГЕРХ в Тернопільському регіоні.

Більшість авторів, що вивчають цю проблему, вказують на те, що симптоми ГЕРХ часто зустрічаються у людей молодого віку. Особливу групу складають студенти, які навчаються у вищих навчальних закладах, у яких частіше спостерігаються функціональні порушення, шлунково-кишкового тракту [4], що пояснюється нейрогуморальною адаптацією до змінених соціальних умов, навчальною діяльністю, зміною ритму та характеру харчування, способу життя та ін. [7].

Мета дослідження. Враховуючи літературні дані про частоту виявлення ГЕРХ у молодих людей, зокрема східного регіону України, вирішили дослідити поширеність симптомів захворювання серед студентів початкових курсів Тернопільського медичного університету.

Матеріали і методи. Ми запропонували студентам початкових курсів письмово відповісти на ряд запитань. За основу нашої анкети був використаний адаптований для України опитувальник GERD Screener [1]. Серед статистичних величин, які використовувалися при проведенні обстежень визначали середню арифметичну величину (M), помилку середньоквадратичного відхилення ($\pm m$), обчислення проводили з розрахунку відсоткового відхилення від кількості анкетованих (кількість анкетованих приймалася за 100,0 %).

Респонденти відповідали на запитання, які стосувалися самопочуття протягом останнього місяця, а також вказували на відсутність або наявність симптомів ГЕРХ (печія, регургітація, біль за грудниною та ін.), частоту їх виникнення (менше ніж один раз на місяць, один раз на місяць, один раз на тиждень, кілька разів на тиждень, щодня) та способів лікування цих симптомів.

Результати дослідження та їх обговорення. Кількість опитуваних склала 432 особи, серед яких 191 (44,2 %) чоловічої та 241 (55,8 %) жіночої статі. Вік обстежуваних становив в середньому у хлопців $21,86 \pm 1,13$, дівчат $22,02 \pm 1,28$ років.

Аналіз відповідей респондентів, які стосувалися основних симптоматичних проявів ГЕРХ показав, що відчуття печії відмічалось у 186 (43,1%) опитуваних, з яких у 81 (18,8 %) хлопця та у 105 (24,3 %) дівчат з частотою виникнення більше 1 разу на місяць. Прояви печії, які турбували зрідка протягом останнього місяця, відмітили 88 (20,3%) опитуваних, а виникнення цього симптому один або декілька разів на тиждень спостерігали 38 (8,8 %) студентів. 3 (0,7 %) опитуваних вказали на постійне відчуття печії.

На питання, що стосувалося відчуття затрудненого болючого ковтання їжі позитивно відповіли 119 (27,5%) студентів. Більшість з них такі відчуття відмічали зрідка і тільки у 10 (2,3 %) чоловік – часто протягом місяця.

Аналіз відповідей, що стосувалися атипичних проявів ГЕРХ виявив, що 34 (7,9 %) студенти відчували зрідка печію під час сну. Больові відчуття в нижній третині груднини в положенні лежачи або при нахилі тіла вперед турбували 127 (29,4%) обстежуваних, з яких постійно це спостерігалось у 8 (1,9 %) чоловік. Привертає

увагу те, що у 134 (31,0 %) опитаних зрідка з'являлися перебої в роботі серця, які вони пов'язують з особливостями харчування.

Відповіді, що стосувалися непрямих симптомів ГЕРХ, таких як покашлювання, охриплість голосу, хрипіння вночі були позитивним у 301 (69,7 %), 254 (58,8 %) та 84 (19,4 %) опитуваних відповідно.

Проведення медикаментозного лікування вищеперерахованих проявів відмітили 58 (13,4 %) анкетованих, причому 37 (8,6 %) з них самостійно короточасно приймали антацидні препарати, а 21 (4,9 %) – після консультації з лікарем застосовували комплекс антацидних засобів та блокаторів протонної помпи протягом 10 – 14 днів.

Висновки

За результатами проведеного анкетування та аналізу одержаних результатів дослідження поширеності ГЕРХ серед студентів початкових курсів Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського можна стверджувати, що у вибраній групі відсоткове співвідношення кількості осіб, у яких виявлено симптоматику ранніх проявів запальних процесів стравоходу, відносно здорових підтверджує дані європейських та вітчизняних вчених про високий ступінь поширеності захворювання.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження сприяє впровадженню в лікарську практику методики виявлення та ранньої профілактики захворювань шлунково-кишкового тракту, зокрема ГЕРХ. Метод анкетування, який ми використовували у дослідженнях, підтверджує твердження вчених Інституту терапії ім Л. Т. Малої НАМН України про можливість його використання для ранньої діагностики та профілактики функціональних захворювань стравоходу.

Список літератури

1. *Фадеєнко Г. Д.* Алгоритм раннього виявлення ГЕРХ : Свідоцтво № 26148 / І. Е. Кушнір, В. М. Чернова, М. О. Бабак, Т. А. Соломенцева, Є. Ю. Фролова, А. Г. Романюк, – Заявка № 26255; заявлено 03.07.2008, зареєстровано 17.10.2008.
2. *Бабак О. Я.* Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь / О. Я. Бабак Г. Д. Фадеенко. – К. : Интерфарма, 2000. – 175 с.
3. *Гриневич В. Б.* / Гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь и ее внепищеводные проявления: современные представления о диагностике и лечении / О. А. Саблин, – СПб. : ООО «Береста», 2004. – 171 с.
4. *Зайцев В. П.* Здоровье студентов технических ВУЗов / В. П. Зайцев // Гигиена и санитария. – 2003. – № 2. – С. 46 - 48.
5. *Лазебник Л. Б.* Современное понимание гастроэзофагеальной рефлюксной болезни: от Генваля к Монреалю / Л. Б. Лазебник, Д. С. Бордин, А. А. Машарова // Экспер. клин. гастроэнтерол. – 2007. – № 5. – С. 4 - 10.
6. *Фадеенко Г. Д.* Эпидемиологические аспекты гастроэзофагеальной рефлюксной болезни / Г. Д. Фадеенко, И. Э. Кушнір, М. О. Бабак // Сучасна гастроентерологія. – 2008. – № 5 (43). – С. 12 - 16.
7. *Швыдкий О. В.* / Особенности образа жизни и его значение в формировании здоровья студентов / О. В. Швыдкий // Мед. соц. пробл. семьи. – 2002. – Т.7, № 2. – С. 41 - 45.

РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛЬНОЙ РЕФЛЮКСНОЙ БОЛЕЗНИ У СТУДЕНТОВ-МЕДИКОВ ПЕРВЫХ КУРСОВ

С. Н. Вадзюк, И. Б. Паньків, И. Я. Папинко (Тернополь)

В последнее время увеличивается частота проявлений гастроэзофагеальной рефлюксной болезни (ГЭРБ) у лиц молодого возраста, особенно у студентов, обучающихся в высших учебных заведениях. Проведенные

исследования с использованием анкеты - опросника GERD Screener, адаптированного для Украины, показали, что симптомы, которые могут быть расценены, как ранние проявления ГЭРБ отмечают 43,1 % респондентов. Полученные результаты подтверждают данные европейских и отечественных ученых о высокой степени распространенности заболевания ГЭРБ.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: гастроэзофагеальная рефлюксная болезнь, анкетирование респондентов, население западного региона.

PREVALENCE OF GASTROESOPHAGEAL REFLUX DISEASE IN FIRST YEAR MEDICAL STUDENTS

S. N. Vadzyuk, I. B. Pankiv, I. Ya. Papinko (Ternopil)

Recently, the frequency of gastroesophageal reflux disease (GERD) has increased among young people, especially students of higher educational institutions. Studies using questionnaires - GERD Screener, adapted for Ukraine, showed that the symptoms that could be early manifestations of GERD were found in 43.1% of respondents. The results confirm the data of European and domestic scientists on a high degree of prevalence of GERD disease.

KEY WORDS: gastroesophageal reflux disease, survey respondents, population of the western region.

Рецензент: д.мед.н., проф. В.А. Кондратюк